GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ĐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 134. *Mercurĭ 1 (13) Augustŭ* **1884.**

Braşovŭ în 31 Iulie (12 Augustŭ).

Cu pericululŭ de a devení monotonĭ, trebue sĕ ne ocupămŭ adĭ iarăşĭ cu cestiunea limbei.

La acésta ne îndémnă unŭ articulŭ alŭ celui mai rĕspânditŭ diarŭ oposiţionalŭ ungurescŭ „Egyetértés,“ care articulŭ se ocupă de cursurile de limba maghiară, ce le-a întrodusŭ guvernulŭ pentru învĕţătorii poporali nemaghiarĭ.

Scimŭ, că în mai multe oraşe din diferite ţinuturĭ se ţinŭ aceste cursurĭ tocmai în timpulŭ vacanţelorŭ şcolare de véră şi că învĕţătorii dela sate sunt datorĭ sĕ-le cerceteze.

„Egyetértés“ este fórte amărîtŭ, că nu vede nicĭ unŭ progresŭ de maghiarisare după urma acestorŭ cursurĭ, carĭ sunt împreunate cu multe cheltuelĭ.

Este fórte caracteristicŭ că, pe cândŭ foile guvernamentale se svêrcolescŭ în totŭ chipulŭ a face sĕ crédă lumea, că Maghiarii numai la maghiarisare nu se gândescŭ, pe atuncĭ patrioţii din oposiţiune le facŭ d-lorŭ Tisza-Tréfort socotéla şi îi tragŭ la rĕspundere, fiindcă nu li se pare de ajunsŭ zelulŭ de maghiarisare ce-lŭ desvóltă.

Guvernulŭ e rĕu, pentru-că nu scie maghiarisa destulŭ de bine şi de iute. Sunt aprópe cincĭ anĭ de când a fostŭ întrodusă legea pentru maghiarisarea scólelorŭ poporale, şi totuşĭ se mai află încă aprópe trei mii de învĕţătorĭ sătescĭ, carĭ nu sciu unguresce. Cursurile durézā numai şése sĕptĕmânĭ, ce poţĭ maghiarisa într'un timpŭ atâtŭ de scurtŭ? Mai departe, nu este bine că învĕţătorii dintr'unŭ ţînutŭ óre-care se adună mai toţĭ la unŭ locŭ, formândŭ astfelŭ grupurĭ, unde în convorbirile lorŭ demonstrézā contra Ungurilorŭ; cu unŭ cuvêntŭ, guvernulŭ nu 'şĭ înţelege pe deplinŭ misiunea sa de a maghiarisá scólele. Ceea ce face nu este îndestulitorŭ.

Acestea suntŭ pe scurtŭ punctele de acusaţiune a guvernului din partea fóiei koşutiste.

I suntemŭ fórte mulţămitorĭ, că nu umblă cu doi banĭ în trei pungĭ ca foile d-lui Tisza, ci • spune verde, că scopulŭ legei dela 1879 este şi rĕmâne maghiarisarea scólelorŭ.

Intr'aceea chiar „Egyetértés“ trebue sĕ recunóscă imposibilitatea fisică şi pedagogică, de a se ajunge la scopŭ cu ajutorulŭ cursurilorŭ de limba maghiară din timpulŭ vacanţelorŭ. Fórte bine observă, că partea cea mai mare din învĕţătorĭ până în anulŭ următorŭ uită ce-au învĕţatŭ în anulŭ acesta, deóre-ce ei, când se ducŭ la cursurĭ, nu sciu mai nicĭ o bóbă unguresce.

Dar pĕtrunşĭ fiindŭ de chiămarea maghiarismului, Ungurii dela „Egyetértés“ nu disperă, ci pretindŭ ca cursurile de limba maghiară sĕ dureze de aci încolo 8 sĕptĕmânĭ, pentru ca patria maghiară sĕ fie salvată.

Intr'adevĕrŭ, décă d. Trefort va aduce la îndeplinire sfaturile ce i se dau; décă mai alesŭ va înfiinţá încă odată pe atâtea cursurĭ, ca sĕ nu fie pré mulţĭ nemaghiarĭ la unŭ locŭ; atuncĭ îlŭ asigurămŭ, că totŭ atâtŭ de multŭ ca şi până acum va măciná móra maghiarisării. Póte sĕ fie mai mulţĭ séu mai puţinĭ învĕţătorĭ la unŭ locŭ, totdéuna se va găsí unulŭ între ei, care nicĭ că va înjurá pe Maghiarĭ — precum insinuă fóia pestană, — dar nicĭ că'i va lăudá, căcĭ n'are de ce; ci va sci sĕ le vorbéscă colegilorŭ sĕi dela inimă românesce, ca sĕ'lŭ înţelégă.

Este ridiculŭ că, faţă cu puternicŭlŭ curentŭ alŭ opiniunei publice maghiare, aşa precum îi dă direcţiunea presa, se mai găsescŭ ómenĭ, carĭ susţinŭ, că scopulŭ legei scolare dela 1879 nu este, decâtŭ de a uşură administraţiunea statului. Aşa a disŭ, ce e dreptŭ, dieta când a votat'o, dar prin acele cuvinte a înţelesŭ de faptŭ uşurarea maghiarisării; căcĭ este clarŭ, că, décă unŭ comitatŭ întregŭ trebue sĕ înveţe unguresce, pentru ca sĕ se pótă înţelege cu prefecţii şi cu subprefecţii ungurĭ, acésta nu se póte face decâtŭ numai pe calea maghiarisărei. Aşa dară dică cum îi vorŭ dice, dracu totŭ negru va rĕmâné.

Rĕmâne acuma, ca nicĭ noi se nu uitămŭ de sfânta nóstră misiune ca Românĭ.

Décă „Egyetértés“ dice, că guvernulŭ numai atuncĭ îşĭ va face datoria, cândŭ va urmá o politică energică în contra naţionalităţilorŭ, atuncĭ noi Românii avemŭ datoria de a luptá cu energia şi hotărîrea unui poporŭ, ce-şi vede ameninţată esistinţa peɴtru apĕrarea ei.

De aceea amŭ sfătuitŭ şi sfătuimŭ pe toţĭ factorii noştri naţionalĭ, se vegheze, ca grăuntele Românismului sĕ nu fie atinsŭ de tăciunele înveninatŭ.

Dicemŭ decĭ cătră micŭ şi mare, cătră preoţĭ şi mirenĭ, cărturarĭ şi necărturarĭ, în mijloculŭ acestei năpaste de maghiarisare: *Vorbiţĭ, scrieţĭ românesce, pentru Dumnedeu!*

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Agram, 12 Augustŭ. — Fóia oficială publică decretulŭ regalŭ, prin care se convócă dieta Croaţiei pe diua de 23 Augustŭ.

Constantinopole, 12 Augustŭ. — Fiulŭ consulului italianŭ din Rodosto, care a fostŭ răpitŭ de brigandĭ, a fostŭ eliberatŭ pentru 4000 punţĭ turcescĭ, preţŭ de rescumperare.

Versailles, 12 Augustŭ. — Congresulŭ a primitŭ cu 523 contra 139 voturĭ primulŭ punctŭ alŭ proiectului de revisuire, ér cu 597 contra 153 voturĭ a primitŭ articolulŭ II, privitorŭ la nealegerea prinţilorŭ ca preşedinţĭ ai republicei.

CRONICA DILEI.

Erĭ, Lunĭ între órele 2 şi 3, doui muncitorĭ dela fabrica de gazŭ a d-lui G. Popŭ, scotéu dintr'o fântână păcură (ţiţeiu). Din nebăgare de sémă le scăpà vedra în fântână; fabricantulŭ le porunci sĕ bage o scară şi sĕ o scótă afară. Ómenii ascultară. După ce scara fù pusă în fântână, unŭ tênĕrŭ Arseniu Popa, cam de vre-o 18—19 anĭ, secoborî în lăuntru; dar abia coborî câteva cuie dela scară, şi cădù ameţitŭ în păcură. S'au încercatŭ a 'lŭ scóte afară dar nu s'a pututŭ, ér' ca sĕ'şĭ pună viéţa în pericolŭ, nicĭ unulŭ nu s'a încumetatŭ. După porunca fabricantului, cadavrulŭ neînsufleţitŭ fù scosŭ apoi cu nisce cârlige. Cadavrulŭ a fostŭ transportatŭ la spitalulŭ civilŭ.

*

Pirotechniculŭ Schintzky se va produce de séră pentru a dóua óră în valea dela pólele Têmpii.

*

Cele nouĕ regimente de ulanĭ galiţiene se vorŭ schimbá în regimente de dragonĭ, şi cele douĕ regimente de ulanĭ croate se vorŭ schimbá în regimente de husarĭ. Cavaleria de liniă austriacă va constá aşa dară din douĕdecĭ şi trei regimente de dragonĭ şi optspredece de husarĭ.

*

Pentru manevrele honvendilorŭ se vorŭ concentrá în tabăra de barace de la Têrgulŭ-Mureşului regimentele de honvedĭ de la regimentulŭ săsescŭ (28), de la Cluşiu (30), de la Bistriţa (31), Déeş (32), Têrgulŭ-Mureşului (27), Deva (91), Aiudŭ (29) şi Elisabetopole (20) şi regimentulŭ de husarĭ din Têrgulŭ-Murureşului. La olaltă vorŭ fi 2250 ómenĭ infanteriă şi 600 cavaleriă. Manevrele vorŭ ţiné 18 dile, de la 9 până la 27 Septembre st. n. Cavaleria va eşì la câmpŭ numai la 18 Septembre.

*

Ministrulŭ ung. de agricultură a ordonatŭ, sĕ se facă »o conscripţiune a tuturorŭ animalelorŭ domestice în interesulŭ economiei de vite.« Unŭ altŭ argumentŭ, afară de acestŭ interesŭ, ministrulŭ n'a adusŭ séu nu are.

*

In sesiunea viitóre a Reichsrathului austriacŭ şi a dietei din Pesta se va presentá proiectulŭ de lege privitorŭ la pensionarea vĕduvelorŭ oficerilorŭ, Cu acéstă ocasiune se va schimbá şi legea pentru căsătoria oficerilorŭ. Garanţia nu se va mai socoti după etate, ci după gradŭ. Astfelŭ cauţiunea unui sublocotenentŭ séu a miresei acestuia va fi de 25,000 fl. a unui locotenentŭ de 20,000, fl., a unui căpitanŭ cl. II. de 15,000 fl., a unui căpitanŭ cl. I. şi a unui maiorŭ de 12,000 fl. De la loc. colonelŭ în susŭ nu se cere nicĭ o cauţiune.

*

Ministeriulŭ austriacŭ a încuviinţatŭ construirea unei casarme de cavaleriă, pentru treĭ escadróne, pe cheltuiala fondului religiosŭ gr. or. din Bucovina. Suma proiectată e de 370,000 fl. şi se va construi casarma pe domeniulŭ fondului religiosŭ Zuczka. situată dincolo de Prutŭ aprópe de Cernăuţĭ.

*

Duminică, partida jună a Cehilorŭ a ţinntŭ unŭ mare »taborŭ« pe muntele Lipan lêngă Bömisch-Brod. Acesta este unŭ locŭ tradiţionalŭ husiticŭ, căcĭ acolo au fostŭ nimiciţĭ taboriţii de nobilii cehĭ şi de locuitorii din Praga, acolo a cădutŭ Procopŭ, conducĕtorulŭ lorŭ. Junii Cehĭ pregătescŭ cu plăcere acolo astfelŭ de adunărí poporale, pentru a-ş aduce aminte, căĭ nobilimea cehă a fostŭ totdéuna anti-naţională şi duşmană poporului. »Narodni Listy“ aduce o programă amĕnunţitŭ a adunărei, numai ceva nu se spune într'ênsa: ce s'a întêmplatŭ adecă la acestŭ taborŭ şi care este scopulŭ lui.

*

»Prima fabrică ardelenă de luminĭ de stearinŭ« din Sibiiu şi-a ţinutŭ Dumineca trecută adunarea sa generală pentru anulŭ acesta. In anulŭ acesta lucrările ei au fostŭ mai spornice, decâtŭ în anulŭ trecutŭ. Venitulŭ curatŭ sĕ urcă la 6479 fl. 91 cr., din carĭ la fondulŭ de reservă se vorŭ adauge 1254 fl. 81 cr., ridicându-se astfelŭ fondulŭ la suma de 10,088 fl. 23 cr.

*

Impĕratulŭ Wilhelmŭ alŭ Germaniei a invitatŭ pe M. S. principele de corónă Rudolf la o vênĕtóre în Frisia ostică. Pe la mijioculŭ lui Octombre principele va merge la Berlinŭ şi de-acolo va plecá împreună cu curtea berlinesă la Marea Nordică.

*

Sub preşedinţa generalului Iovanovicĭ se va compune la Belgradŭ unŭ comitetŭ, care va aranja festivităţile pentru primirea regelui României. Regele Carolŭ va fi însoţitŭ de ministrulŭ de rĕsboiu, şi de o suită strălucită. La 9 Augustŭ vorŭ sosí în Orşova yahtulŭ regalŭ Stefanŭ celŭ Mare, canoniera Griviţa şi o şalupă de rĕsboiu.

*

Din Cernăuţĭ sĕ scrie, că dela Cacica, dela ocnele de sare, s'au furatŭ 6000 fl. ce erau adresaţĭ într'unŭ pachetŭ de postă cătră oficiulŭ de dare alŭ ţĕrii. De magazinele ocnelorŭ s'au găsitŭ apoi, că lipsescŭ şi 1300 metri de sare în valóre de 11,000 fl. S'au arestatu doi oficianţĭ dela ocne şi acum se facŭ cercetărĭ.

*

Şcolarulŭ lui Willenbacher, călăului din Viena, Rudolf de Seyfried, a fostŭ alesŭ călău provisoriu pentru Bosnia şi Herţegovina. Seyfried e cunoscutŭ de bunŭ vênătorŭ şi omŭ veselŭ. A primitŭ ordinŭ, sĕ mérgă în grabă, sĕ-şĭ ocupe »onorificulŭ« postŭ.

*

„Monitorulŭ oficialŭ“ de Lunĭ a publicatŭ instrucţiunile ministerului românŭ pentru ţinerea conferinţelorŭ didactice ale învĕţătorilorŭ. Conferinţele se vorŭ ţiné de la 15—26 Augustŭ la reşedinţa unuia din judeţele circumscripţiunei revisoriale, şi de la 1—15 Septemvrie la reşedinţa celuilaltŭ judeţŭ. Acolo unde situaţiunea centrală a locului precum şi înlesnirea de locuinţă şi de traiu pentru învĕţătorĭ va permite, se va puté ţiné conferinţă cu învĕţătorii întregei circumscripţiunĭ. In acestŭ casŭ durata conferinţelorŭ va fi de 20 ḑile, cu începere de la 15 Augustŭ.

*

Preşedintele Grévy a facutŭ o visită regelui Svediei, care se află în Paris.

*

Consululŭ francesŭ din Salonicŭ a bătutŭ pe unŭ functionarŭ vamalŭ turcescŭ şi a insultatŭ şi pe directorulŭ vămii. S'a reclamatŭ Porţii şi ambasadei francese din Constantinopolŭ.

*

Francia a redusŭ suma cerută ca despăgubire de rĕsboiŭ din partea Chinei la 80 milióne francĭ.

*

Călĕtoria ţarului la Varşovia e lucru hotărîtŭ. De aicĭ se va duce la Moscva şi Kostroma, şi în urmă în ţéra Casacilorŭ dela Don. Călĕtoria, care va începe la 24 Augustŭ, va durá 3 până la 4 sĕptĕmânĭ.

*

Amŭ amintitŭ, că comandantulŭ regimentului de gardă călăréţă din Petersburgŭ, prinţulŭ Alexandru Bariatinschi, a fostŭ destituitŭ din postulŭ de ajutantŭ imperialŭ şi permutatŭ la cavaleriă în armată. Causa este că Bariatinschi, care se trage din Ruricĭ, considerândŭ acéstă dinastiă superióră dinastiei Romanov, este de o mândriă deosebită. La ḑiua numelui împerătesii, în 3 Augustŭ, a apărutŭ la curte simplu în tunică, ér nu în mare ţinută; totŭ astfelŭ şi séra la balŭ, unde la observarea ce i s'a făcutŭ în acéstă privinţă ar fi rĕspunsŭ cam bruscŭ, ḑicêndŭ că şi-a arsŭ uniforma de mare ţinută. Impĕratulŭ însuşĭ l'a pedepsitŭ cu arestŭ de o lună la garda pieţii, permutându-lŭ totdeodată. In anulŭ trecutŭ Bariatinschi a mai fostŭ pedepsitŭ de împĕratulŭ în Moscva cu arestŭ de trei ḑile la garda pieţii, fiindcă la încoronare a apărutŭ în simplă uniformă şi cu unŭ jocheu englesŭ, pe care l'a vêrêtŭ în suita imperială.

*

La congresulŭ antropologicŭ din Breslau au luatŭ parte activă Heinrich Schliemann şi a ţinutŭ prelegere despre săpăturile făcute la Tiryns. Au mai cetitŭ lucrărĭ speciale profesorulŭ din Bonn Schaafhausen, profesorii Ranke şi Cohn din Breslau, şi profesorulŭ Schadenberg din Glogau. Schaafhausen a vorbitŭ despre literatura antropologică şi despre feluritele mĕsurĭ; Ranke despre introducerea mĕsurelorŭ internaţionale. Cohn despre plantele ante-istorice, ér Schadenberg a disertatŭ despre străvechii locuitorĭ ai insulelorŭ filipine,

CEHII, MAGHIARII ŞI CROAŢII.

»Pozor« din Agram consideră lupta Cehilorŭ contra Germanilorŭ de unŭ evenimentŭ fórte importantŭ pentru viitorulŭ Boemiei; dér ca să pótă reeşí învingătorĭ, Cehii trebue sĕ aibă prietenĭ de unŭ sânge cu ei, pe carĭ totdéuna sĕ pótă contá. Aceştĭ amicĭ vechĭ probaţĭ sunt Croaţii, pe carĭ ar fi pagubă a-ĭ schimba cu prietenii nuoi şi a-i dá la o parte de dragulŭ acestora. In prietenii cei nuoi, în Maghiarĭ, Cehii nu potŭ avé încredere. Despre Maghiarĭ numai atâta putemŭ scí şi ḑice cu tótă siguranţa, că ei n'au fostŭ, nu sunt şi nu vorŭ fi nicĭ odată amicii Slavilorŭ.

Cehii sciu tocmai aşa de bine ca şi Croaţii, ce sunt Ungurii astăḑĭ în monarchiă, dór sĕ nu uite Cehii, că Ungurii mâne vorŭ fi în stare a-i trădá Nemţilorŭ, numai ca sĕ le pótă face acestora câtŭ de puţinŭ pe voie; dér Cehii numai până atuncĭ se vorŭ bucurá de buna voinţa Maghiarilorŭ, până cândŭ aceştia în delegaţiunĭ şi la guvernulŭ austriacŭ vorŭ puté eluptá concesiunĭ în favorulŭ propiu. Acestea sĕ şi le însemne bine „Politik,« care mai deunăḑĭ a scrisŭ simpaticŭ pentru Maghiarĭ într'unŭ articlu întitulatŭ: Croaţii şi Cehii.«

REFORMA ADMINISTRATIVĂ.

Dieta viitóre din Pesta arŭ avé de gândŭ sĕ ?e ocupe, se ḑice, cu cestiunea reformei administraţiunei. Comitatulŭ Torontalŭ a hotărîtŭ mai deunăḑĭ, sĕ adreseze în acéstă privinţă o petiţiune cătră dietă, în care se propunŭ următórele schimbărĭ în organismulŭ actualei administraţiunĭ:

In privinţa administraţiunei comunale, pe viitorŭ sĕ se céră şi dela primarĭ órecare calificaţiune, dar sĕ li se asigure o dotaţiune corĕspunḑĕtóre; aceste organe să fie numite în postŭ pe viéţă. Ocólele notarilorŭ cercualĭ sĕ se măréscă. Primarii şi consiliulŭ comunalŭ sĕ fie responsabilĭ personalŭ şi materialŭ de hotărîrile lorŭ. Administraţiunea comitatelorŭ sĕ aparţină statului, organele esecutóre sĕ fie numite în postŭ pe viéţă. Ca referenţĭ sĕ nu funcţioneze notarii comitatensĭ, ci raportorĭ numiţĭ anume. Asupra apelaţiunilorŭ adresate vice-prefectului, pe viitorŭ sĕ nu mai decidă numai acesta, ci unŭ senatŭ colegialŭ, căruia sĕ i se încredinţeze şi lucrările comitetului administrativŭ. Congregaţiunea arŭ avé sĕ esersiteze numai dreptulŭ privitorŭ la statute şi sĕ administreze averea comitatului. Teritoriele comitatului sĕ se hotărască din nou şi în proporţiune dréptă. Oficiulŭ orfanalŭ sĕ se eschidă cu totulŭ din organismulŭ administrativŭ şi sĕ se aducă în strînsă legătură cu tribunalele.

CURSURILE PENTRU LIMBA MAGHIARĂ.

In vr'o 8 séu 10 oraşe ale ţĕrii s'au adunatŭ învĕţătorii de naţionalitate nemaghiară, ca sĕ satisfacă art. de lege XVIII din 1879 şi sĕ inveţe limba unguréscă. Maghiarii în genere şi în specialŭ cei dela »Egyetértés« în numĕrulŭ dela 10 Augustŭ nu suntŭ mulţămiţĭ cu sporulŭ. Raportulŭ ministrului de instrucţiune despre starea instrucţiunei din 1880—81 însu-şĭ dovedesce, că în Ungaria sunt încă mai multŭ de $2^1/_2$ mii de învĕţătorĭ, carĭ parte nu cunoscŭ de felŭ limba maghiară, parte nu sunt capabilĭ de a o propune în scólă. Decĭ cei dela „Egyetértés“ cerŭ mĕsurĭ mai grabnice şi mai energice pentru lăţirea limbei maghiare între învĕţătorii nemaghiarĭ. Cursurile suplinitóre nu-i mulţămescŭ »căcĭ, ḑicŭ ei, se adună în câte unŭ oraşŭ câte 100—120 de învĕţătorĭ, carĭ nu sciu unguresce, primescŭ diurne de-câte 70 cr. şi instrucţiune de câte 2—3 óre pe ḑi — în decursŭ de 6 sĕptĕmânĭ.“

Dintre aceştia însĕ cea mai mare parte sunt ómenĭ, carĭ, cândŭ au venitŭ sĕ facă cursulŭ, d'abia cunoscéu douĕ trei cuvinte unguresci, dar conduşĭ de ura ce o nutrescŭ faţă cu »rassa apăsĕtóre tirană« nicĭ de aceste dóue-trei cuvinte nu se foloséu.

»Egyetártés« recunósce că este imposibilitate fisică şi pedagocică procedura cu învĕţarea limbei maghiare şi că ce învĕţătorii au învĕţatŭ în anulŭ acesta, până la anulŭ viitorŭ uită cu totulŭ şi trebue să încépă din nou.

Ajungerea resultatului doritŭ se mai jignesce şi printr'o altă împrejurare: »De comunŭ se adună învĕţătorii de aceeaşĭ naţionalitate în acelaşĭ locŭ, şi aceştia apoi se grupéză pe lângă cei mai buni de gură şi se întrecŭ în a înjurá pe Maghiarŭ în limba română, sêrbă etc.«

»Astfelŭ 80—100 de învĕţătorĭ adunaţĭ la o laltă se sêmtŭ o întrégă putere, şi au fostŭ casurĭ, cândŭ ei publice s'au pusŭ de au demonstratŭ contra limbei şi rassei maghiare. Cere apoi »Egyetértés,« ca învĕţătorii nemaghiarĭ sĕ se adune în câte mai multe locurĭ şi câtŭ mai puţinĭ la unŭ locŭ. In locŭ de 6 sĕptĕmânĭ, sĕ fie celŭ puţinŭ douĕ lunĭ pentru durata cursurilorŭ; afară de acestea, órele ḑilnice pentru instrucţiune sĕ se îmmulţéscă, căcĭ aşa s'ar puté împedecá între altele şi agitaţiunile naţionale.

In fine încheiă ḑicêndŭ, că Maghiarii, ca o mică naţiune ce suntŭ, trebue sĕ facă o politică energică contra naţionalităţilorŭ. Invinuindŭ guvernulŭ ḑice: »Orĭ ce guvernŭ, care face o politică energică şi hotărîtă contra naţionalităţilorŭ, ar trebuí sĕ-şĭ considere de principala sa chemare — maghiarisarea scólelorŭ.«

„Dar fiindŭ că guvernulŭ actualŭ, pe lângă unŭ bugetŭ de 300 de milióne, nu are destulŭ simţŭ şi banĭ pentru maghiarisare, conchidemŭ că acestŭ guvernŭ e fórte rĕu.«

Sapienti satis! —

EVREII DIN ROMÂNIA.

„Kölnische Zeitung,“ unulŭ din cele mai principale ḑiare germane, se ocupă într'unŭ importantŭ articolŭ de cestiunea Evreilorŭ din România. Numitulŭ ḑiarŭ, care se vede că a urmăritŭ cu atenţiune purtarea Evreilorŭ din tênĕrulŭ regatŭ românŭ, ḑice că, a urî pe Evrei, este totŭ atâtŭ de necesarŭ în România, ca şi rufele curate şi hainele nerupte pentru unŭ omŭ din societate. Cestiunea evreică este în România o cestiune politică şi economică, care trebue cu orĭ ce preţŭ resolvată. Ḑiarulŭ germanŭ ḑice, că Evreii din România nu trebue sĕ se compare cu cei din Germania, şi étă de ce:

Deosebiie este în realitate fórte mare. Pentru a dá în Germania o ideiă despre starea de lucrurĭ din România, voiu citá câteva cifre privitóre la partea de susŭ a României. Negrescii are 853 de locuitorĭ, din care 673 suntŭ evrei; Fălticenii 16,000 de locuitorĭ, din care 10,000 evrei; Têrgu-Frumosŭ 3000, din care 1800 evrei; Iaşii 66,400, din care 36,000 evrei şi aşa mai departe. Botoşanii ar fi avêndŭ, după cum ni-se spune, 12 bisericĭ şi 72 de sinagóge! Evreii de pe acolo galiţienĭ, bucovinenĭ, suntŭ cu totulŭ habotnicĭ (cu perciunĭ). Cultulŭ religiosŭ a devenitŭ la dênşii unŭ fanatismŭ împinsŭ până la petrificare; superstiţiunea maselorŭ evreescĭ întrece cu multŭ pe acea a maselorŭ celorŭ mai inculte ale poporului românŭ de prin părţile cele mai înfundate. Pe lângă acésta, evreulŭ indigenŭ este de o murdărie de necreḑutŭ, cu apucăturĭ brutale şi crude şi cu aplecărĭ materialiste. Scirile autentice, culese în privinţa datinelorŭ superstiţióse întrebuinţate de evrei la căsătorii, naşcerĭ şi la unele casurĭ de mórte, suntŭ de astfeiŭ de natură, că nu se potŭ reproduce aci. Intoleranţa órbă este caracterulŭ fundamentalŭ alŭ cultului evreiescŭ. La Sadagura, aprópe de Cernăuţĭ, unde evreii suntŭ în maioritate, s'au întêmplatŭ de curêndŭ turburărĭ, în cursulŭ cărora evreii au comisŭ grozăvii contra micei minorităţĭ de creştinĭ.*)

In multe locurĭ din Galiţia şi Bucovina creştinii suntŭ desperaţĭ. Acolo e o nouă Palestină, noi suntemŭ sclavii evreilorŭ, strigă ei. Décă consideră cineva murdăria desgustătóre, în care trăiesce într'unŭ chipŭ miserabilŭ aceea rasă, carea degeneratŭ fórte multŭ în privinţa fisică, din causa imensei sale înmulţirĭ, décă consideră că cultulŭ lorŭ actualŭ, care nu mai este decâtŭ o caricatură nesuferită a religiunei lorŭ originale, décă consideră, că evreii n'au învĕţatŭ după atâta convieţuire cu creştinii nicĭ macar sĕ-şĭ cârpéscă hainele, ci se mulţămescŭ, décă li-s'a ruptŭ caftanulŭ, sĕ pue d'asupra unu, două, trei, până ce o gaură acoperă pe cea-l'altă, că acéstă drojdiă a poporului lui Dumneḑeu nu se gândesce decâtŭ la câştigŭ, că nicĭ chiar femeile şi fetele celorŭ bogaţĭ nu-şĭ ţinŭ în casă o flóre, ast-felŭ că, în Iaşĭ de esemplu, unŭ striănŭ deosebesce numai decâtŭ o casă evreiască de una de creştină, pentru că cum vede o flóre scie, că acolo nu locuiesce unŭ evreu, — atuncĭ va pricepe şi scusá cine-va că, nu inofensivulŭ ţiganŭ care îşĭ caută numai de traiu, ci evreulŭ care nu are altă ţintă în viéţa sa, decâtŭ sĕ devie bogatŭ cu orĭ ce preţŭ, este despreţuitŭ ca unŭ dobitocŭ murdarŭ şi urîtŭ ca unŭ inamicŭ, care suge sângele şi viéţa.

Dintre cei cincĭ sute de mii, carĭ locuiescŭ în România, séu mai bine ḑisŭ în Moldova, de unde se rĕspândescŭ câte puţinĭ ca unŭ roiu de vespĭ peste tótă ţéra, care monopoliséză industria şi comerciulŭ, care spionéză tóte slăbiciunile boierului şi ţĕranului, pentru ca sĕ se presinte cu punga de cămătarŭ în momentulŭ de nevoiă, din acestia ḑicŭ sunt mulţĭ cu averi colosale adunate prin ruina a câte trei, optŭ, ḑece familii vechĭ boerescĭ. Pe acestia îi admiră şi ca ei voescŭ sĕ ajungă acele sute de mii de evrei, sĕracĭ cumpliţĭ, carĭ vêndŭ şi cerşescŭ prin locurile publice, pre stradă şi prin gărĭ, cerşindŭ unŭ francŭ, unŭ banŭ, cincĭ parale o cójă de pâne.

Chiar décă din acei o sută de mii, ar murí cincĭ-mii prin închisorĭ şi ar emigrá trei mii, totŭ rĕmâne douĕ mii carĭ s'au îmbogăţitŭ în ḑece anĭ, în dauna Românilorŭ. Poporulŭ a făcutŭ deja de multŭ acéstă observaţiă, elŭ o face în fie-care ḑi, de aceea nu póte privi pe sĕrmanulŭ copilŭ evreu, care cerşesce unŭ usturoiu, decâtŭ ca o năpârcă înveninată, care mai curêndŭ séu mai târḑiu îi va suge sângele. Aci nu este ură din instinctŭ, de rasă séu religiă, aci este o convingere basată pe esperienţă.

Până acum, afară de câte-va micĭ escepţiunĭ, evreii nu stăpânescŭ decâtŭ banulŭ. Legea îi opresce de a cumpĕrá pămantŭ. Acéstă oprire avé resultate şi bune şi rele. Evreulŭ neputêndŭ cumpĕrá pămêntŭ, preţurile rĕmânéu micĭ, din causa numĕrului restrânsŭ de cumpĕrătorĭ, ast-felŭ că unŭ proprietarŭ putea forte lesne, pentru o datoriă relativŭ mică, sĕ fie ruinatŭ în casŭ de recolte rele consecutive.

Cånd s'a proclamatŭ independenţa, Românii avéu o Constituţiune, prin care evreii erau opriţĭ de a cumpĕrá imobile. Acéstă disposiţiune erá contrariă principiului organicŭ alŭ statelorŭ moderne, că confesiunea, nu póte sĕ fie unŭ motivŭ pentru a privá pe cineva de drepturile cetăţenescĭ. In realitate, religiunea nu jucá acolo nicĭ unŭ rolŭ. In locŭ de evreu s'ar fi pututŭ pune forte bine cămătarŭ. Insĕ principele de Bismarck nu voì sĕ recunóscă independenţa României, decâtŭ décă se va suprimá acelŭ articolŭ din Constituţiune. Românii fură puşĭ într'o grea posiţiune prin acéstă cerinţă. Décă ar fi acordatŭ evreilorŭ dreptulŭ de a cumpĕrá proprietăţĭ, acésta ar fi produsŭ o revoluţiune socială. Pentru a scăpá din dilemă, se întinse acea interdicţiune asupra tuturorŭ străinilorŭ. Astfelŭ principiulŭ idealŭ alŭ egalităţei fù respectatŭ, şi necesitatea practică asemenea. Progresulŭ ţĕrei se întârḑià întru câtva, deórece acésta trebuia sĕ depărteze capitalurile streine, se speră însĕ că se vorŭ puté scăpá proprietarii de laţurile cametei prin institute de creditŭ agricolŭ şi financiarŭ. Aceste fapte vorŭ esplicá în destulŭ esistenţa urei contra evreilorŭ. Am vorbitŭ în ţéră cu ómenĭ patrioţĭ, de o mare cultură şi am vĕḑutŭ că nimicŭ nu i-ar puté scóte din convingerile lorŭ. Ura şi persecuţiunea evreilorŭ, pe care le găsimŭ în tótă istoria, sunt manifestaţiunĭ regretabile ale

*) Dar scandalulŭ brutalŭ sĕvêrşitŭ de Evrei în Iaşĭ cu ocasiunea înmormântării rabinului Şor?

luptei pentru esistență, dér lupta acésta este cea mai viuă și mai grea între tóte, ea impune sĕ nu se ia în consideraţiune pentru alegerea mijlócelorŭ, decâtŭ eficacitatea lorŭ.

INSCIINȚARE.

P. T. membri ai asociaţiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ, carĭ voiescŭ a călĕtorí la adunarea generală din 17 Augustŭ a. c. suntŭ avisaţĭ, că s'au trimisŭ sub datulŭ de adĭ la tóte direcţiunile despărţămintelorŭ asociaţiunei unŭ numĕrŭ corespundĕtorŭ de blanchete pentru dobândirea de bilete de drumŭ feratŭ cu preţŭ scădutŭ.

Doritorii de a călătorí la Orăştia spre scopulŭ indicatŭ, sĕ se adreseze dar pentru astfelŭ de blanchete la direcţiunea despărtămêntului în care se află dênşii. Se face totodată cunoscutŭ, că conformŭ resoluţiunei venite dela on. direcţiune a căilorŭ ferate ale statului, pentru acéstă adunare se dau la cerere 3 categorii de bilete, adecă cu preţŭ de clasa a III-a pentru clasa a II-a; cu jumătate preţŭ de cl. a II-a pentru cl. a III-a, ér la trenurĭ Omnibus cu $^1/_2$ preţŭ de cl. I. pentru cl. a II-a de cupeurĭ. La trenurĭ accelerate nu se dau bilete cu preţŭ scădutŭ.

Biletele sunt valabile pe dilele din 13 până în 23 Augustŭ st. n. Numele și comunele fie-cărui călĕtorŭ trebue să fie scrisŭ în blanchetă, éră acésta se produce la cassa respectivă.

Presidiulŭ associaţiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ.

Sibiiu în 9 Augustŭ 1884.

Bologa. v.-pres. G. Bariţŭ, secret.

CRONICA ECONOMICĂ.

Devastarea filoxerei în Ungaria.

D. dr. de Horvath, şefulŭ staţiunei filoxerice din Ungaria, în revista sa »Rovartani Lapak« publică unŭ resumatŭ despre starea filoxerică în Ungaria. Facemŭ unŭ estrasŭ după acea revistă, spre a face cunoscutŭ și cetitorilorŭ noştri starea invasiunei filoxerei în Ungaria.

Trebue sĕ recunóscă orĭcine, că nu esistă între tóte insectele vătĕmătóre nicĭ una, alŭ cărui nume se fiă atâta de rĕspânditŭ, și carĭ sĕ fi adusŭ pagube atâtŭ de marĭ, ca alŭ pustiitórei de vii, filoxera. Natura ne ajută contra tuturorŭ inamicilorŭ din clasa insectelorŭ, și mulţumită acestui ajutorŭ, pagubele suferite din partea acelorŭ insecte nu le simţimŭ decâtŭ din când în când. Câte unŭ anŭ favorabilŭ înmulţirii lorŭ ne punŭ cerealele în pericolŭ, vinŭ apoi unŭ şirŭ de anĭ în care cu bucuriă culegemŭ ródele ostenelorŭ nóstre.

Locustele în drumulŭ lorŭ pustiescŭ regiunĭ întregĭ, moleţulŭ grânelorŭ și cecidomia nimicescŭ în unii anĭ cerealele unorŭ localitățĭ din ţĕrile agricole; tóte aceste pagube împreunate, nu se potŭ într'adevĕrŭ compará cu acele aduse de filoxeră în vii.

Natura nu a opusŭ până acumŭ nicĭ unŭ obstacolŭ filoxerei și filoxera apărută în o localitate nu se depărtéză până ce și cea din urmă rădăcînă de viţă nu e distrusă. Acestui devastatorŭ, nu natura ci omulŭ caută a găsí sĕ-i pună în cale unŭ stăvilarŭ; mersulŭ răpede alŭ devastatorilorŭ, pagubele simţite în ţĕrile vecinale au hotărîtŭ diferilele state a lucrá în comunŭ contra acestui flagelŭ.

In 1877 în Elveţia la Lausanne s'a ţinutŭ o conferinţă filoxerică internaţională, alŭ cărui resultatŭ a fost: »Convenţiunea internaţională din Berna 1878.« Semnalămŭ și noi că acesta e primulŭ casŭ, că guvernele diferitelorŭ state s'au decisŭ pentru a lucra contra unei insecte vătĕmătóre.

In Ungaria filoxera probabilŭ a fostŭ adusă încă din 1860; s'a înmulţitŭ destulŭ de răpede, fără să fi atrasŭ atenţiunea vierilorŭ, diferitele stricăciunĭ observate se atribuiau de multe orĭ altorŭ cause, nu însă filoxerei. In anulŭ 1875 s'a descoperitŭ și raportată oficialŭ filoxera la Panciova unde la 40 hectare s'au găsitŭ atacate. Rĕulŭ s'arŭ fi adusŭ cu viţa importată din Francia.

Guvernulŭ credêndŭ că acésta e singura localitate în care s'a încuibatŭ filoxerea, hotărî a se curăţí întréga întindere; în cursulŭ tratamentului în care s'a servitŭ de sulfurulŭ de carbonŭ, s'a constatatŭ în 1876, că de și la 60 Hectare au fostŭ curăţite, nu era speranţă ca sĕ oprésca rĕulŭ cu totulŭ, de aceea se încetă cu cheltuelile de tratamentŭ și s'a căutatŭ a limita rĕulŭ numai în hotarele Panciovei. Filoxera însĕ nu rĕmase în aceste limite cunoscute și vom vedea cum rĕulŭ s'a descoperitŭ din ce în ce mai multŭ. In 1878 în vecinătate din Panciova la Franzfeld sĕ descoperí unŭ nou focarŭ filoxericŭ.

De și se credea că afară de aceste 2 localităţĭ filoxera nu se afla în nicĭ o altă parte a Ungariei, încă în 1879 filoxera s'a constatatŭ însă în 5 localităţĭ Peér, Kassa, Szstmár-Nemeti, Nagy Karolŭ și Mezses Györok In 1880 cândŭ guvernulŭ a ordonatŭ esaminarea prin esperţĭ a tuturorŭ viilorŭ din ţéră s'a găsitŭ că în locŭ de 7, localităţile atacate sunt 38.

In 1881 și 1882 esaminările au descoperitŭ încă 44 localităţĭ infectate. Adăogândŭ încă 48 localităţĭ în care s'a descoperitŭ filoxera în 1883 sĕ dobândesce cu finele anului 1883 suma de 130 localităţĭ filoxerate în Ungaria. Filoxera a fostŭ adusă în Ungaria din Francia, din Rlosteaxburg și alte părţĭ.

Din datele statistice se vede, că Ungaria posede în totalŭ 325,314 Hectare vii. Din acéstă întindere viile atacate în cele 130 localităţĭ au întindere de 6,800 Hect. (12000 pog. catas:) din carĭ $^1/_4$ parte sunt cu totulŭ distruse. Din cele arĕtate se vede că $1_6\%$ din viile Ungariei sunt filoxerate $0{,}6\%$ sunt cu totulŭ distruse.

Localităţile atacate nu sunt cu totulŭ despărţite unele din altele ci în diferite părţĭ ale ţĕrei găsimŭ grupe de localităţĭ filoxerate. Grupa cea mai mare e Tahi-tótfalu în apropiere de Budapesta de-o parte și de alta a Dunării, ocupândŭ în 26 comune o întindere de 2,100 Hect. din carĭ 660 Hect. sunt cu desăvêrşire distruse. Cea mai mare localitate pustiită, din acestŭ grupŭ, este Tahitótfalu în care din 250 Hect. vii au rĕmasŭ numai 37. Vecinŭ cu acésta e Leanypfalu unde din 240 Hect. numai 48 sunt capabile a mai produce ceva. Altŭ focarŭ filoxericŭ constituesce grupulŭ dela laculŭ Balaton unde la 700 Hect. sunt infectate. Apoi regiunile Panciovei cu 1,000 Hect. atacate. La Ermellik la 15 localităţĭ găsimŭ o mare grupă atacată care dela Szilagy plecând la Peér a trecutŭ peste comit. Bihár și până acum peste 500 Hect. vii sunt atacate.

In Comitatulŭ Borsod sunt 2 marĭ grupe de infecţiune la Bodva grupulŭ Szendro cu 300 Hect. și valea Sajó grupulŭ Barcza cu 2000 Hect. Acestea sunt grupe periculóse cu privire la viile de pe văile munţilorŭ Tokay.

Regiunile Panciovei nu sunt de primulŭ rangŭ în viile ugnare, pămênturile se vorŭ puté cu folosŭ destina altorŭ culturĭ. Regiunile din comitatulŭ Temes la Versetz, Fehertemplom sunt localităţĭ cu unŭ viitorŭ frumosŭ în cultura viei, însă din nenorocire deja supuse tributului filoxerei.

Cu totŭ mersulŭ repede alŭ destrucţiunei viilorŭ prin filoxeră, care amenința seriosŭ viilorŭ cultura în Ungaria, ca prin minune în viile cele mai vestite ca Tokay, Tzegzard, Villány, văile munţilorŭ Arad și viile din Ardélŭ etc., filoxera nu s'a constatatŭ încă spre nenorocire culturei. Guvernulŭ face tóte sacrificiile posibile pentru a luptá contra rĕului.

Cestiunea filoxerei în România.

Podgorenii noştri sunt fórte îngrijaţĭ și cu dreptŭ cuvêntŭ. Frumósa și bănósa cultură a viilorŭ este fórte ameninţaţă de filoxeră. Cu câtŭ se viziteză mai multŭ localităţile vinicole din Prahova cu atâtŭ se descopere că teribila insectă s'a întinsŭ. Viile care până astă-dĭ par a fi neatacate, este fórte probabilŭ că multe au deja filocse ă, însă la începutŭ. Aparinţa de vigóre și rodulŭ multŭ, ce înfăţişéză multe dintre vii, nu trebue să ne amăgéscă. In Franţa s'a constatatŭ și se constată în fiă-care anŭ că vii care au produsŭ cu abundenţă cu unŭ anŭ inainte, erau deja filoxerate. Pentru aceia este de cea mai urgentă necesitate ca agenţii trimişĭ de guvernŭ sĕ studieze fiecare vie, chiar pe cele ce parŭ mai sănătóse. Lucrarea nu este greu de făcutŭ. E de ajuusŭ ca unŭ vierŭ chiar sĕ fi vĕdutŭ viţa filoxerată pentru ca la rigóre să pótă cunósce chiar după cercetarea rădăcinilorŭ dacă este atacată. Cu tóte acestea pentru mai multă siguranţă suntemŭ de părere ca sĕ se ia tineri din scólele de agricultură și veterinărie; sĕ li se arĕte cum sĕ observe cu lupa viţele bolnave; sĕ fie esaminaţĭ dacă în adevĕrŭ au dobânditŭ deprinderea de a constata filoxera și după aceia sĕ fie trămişĭ a cerceta viile. Se pot lua și alte persóne, căcĭ în fondŭ ori-ce omŭ póte dobândí fórte curêndŭ deprinderea de a constata viţele filoxerate. Cunóscerea viilorŭ atacate este neapĕrată pentru ca sĕ pótă aplica mijlócele de distrugere fără amânare preste totŭ loculŭ.

De altă parte este de trebuinţă ca sĕ se viziteze tóte podgoriile din ţéră spre a se constata dacă filoxera există și airea afară de Prahova, căcĭ după óre carĭ informaţiunĭ ce amŭ primitŭ s'a observatŭ vii care înfăţişéză o vegetaţiune bolnavă în podgoriile Buzĕului și ale Odobescilorŭ. Când din norocire acésta nu s'arŭ adeverĭ, atuncĭ trebuescŭ luate mĕsurĭ pentru ca sĕ uu se ducă viţă din Prahova în nici o parte a ţĕrei, sĕ se ia tóte disposiţiunile luate în alte ţĕrĭ pentru a feri judeţele în care viile vorŭ fi sânĕtóse.

Guvernulŭ a numitŭ o comisiune în Bucurescĭ și unŭ comitetŭ la Ploescĭ care sĕ se ocupe cu îngrijirea viilorŭ filoxerate. S'a făcutŭ deja deposite la Valea Călugărésca, Urlaţĭ, Pléşa și Boldescĭ, de pămêntŭ sulfosŭ dela Câmpina, cenusă, tibiu, varŭ și alcoolŭ amilicŭ. După indicaţiunile D-lui chimistŭ Bernath sĕ face o amestecătură specială cu unele din aceste substanţe și se aplică la tratameutulŭ viţelorŭ bolnave.

Starea recoltelorŭ în România.

Seceratulŭ ordului și grâului s'a începutŭ in părţile mai meridionale ale ţĕrei încă de pela 20 Iunie; mai spre munte cătră sfârşitulŭ lunei. O sĕptĕmână mai întrégă de plóie a împedicatŭ seceratulŭ în multe localităţĭ, cu tóte că grâulŭ era bunŭ de taiatŭ. După plóie venindu căldura, unele grâne mai tărdii s'au coptŭ pre în pripă, aceea ce este în tot-déuna rĕu, altele care erau deja cópte precum este grâulŭ albŭ, s'au scuturatŭ. Intârdierea forţată a seceratului a scumpitŭ lucrătorii în multe localităţĭ, fie-care agricultorŭ grăbindu-se sĕ isprăvéscă câtŭ mai fără întârdiare. Lipsa de ómenĭ și timpulŭ a făcutŭ pe agricultorĭ se nu pótă terminá treeratulŭ nicĭ pela 15 și 20 de Iuliu, cu tóte că grâulŭ erá gata de taiatŭ chiar dela întâiu ale lunei.

Recolta slabă în unele judeţe, va dá resultate mulţămitóre; acolo unde grânele au scăpatŭ de opărélă. Calitatea se vede bună, bobulŭ sănătosŭ și plinŭ, pe unde grâulŭ nu este pălitŭ. Preţurile însă se arată bune, s'a vêndutŭ deja grâu de calitate mediocră cu 85 lei chila muntenéscă, preţŭ mulţămitorŭ.

Porumburile continuă a vegetá cu deosebită vigóre; cele timpurii erau pela începutulŭ lui Iulie în unele localităţĭ din Prahova și airea, înalte pe doi metri, le dedese mătasea și erá aprópe de legatŭ. Plóia ce a datŭ cătră dece ale lunei, a ajutatŭ multŭ vegetaţiunea acestei plânte, cu tóte că a cam vĕtămatŭ grâulŭ. Chiar porumburile cele mai têrdii s'au îndreptatŭ și décă timpulŭ le va fi priinciosŭ vorŭ produce câtŭ va fi de lipsă pentru a asigurá hrana cultivatorului.

Lipsa de grâu și ordŭ în unele localităţĭ de pe marginea Dunărei au făcutŭ pe câltivatorĭ sĕ pună meiu; bine au făcutŭ, căcĭ de și semĕnătura a pututŭ fi cam târdie totuşĭ, cu ploile cele dese este fórte probacilu că meiurile vorŭ reuşí.

Hrana vitelorŭ este scăpată; de unde până a nu începe ploile în fórte multe localităţĭ nu mai avéu ce paşte; după plóie și cele mai seracĭ locurĭ s'au acoperitŭ cu érbă. Miriştele suntŭ verdĭ; chiar fâneţele s'au îndreptatŭ. Bucuria cultivatorilorŭ este nespusă, și acésta se esplică fórte uşorŭ cândŭ se gândesce cineva că lipsa de hrană pentru vite este peirea culturei. („Econ. Rur.“)

DIVERSE.

O plantă care mănâncă pesce. — Până acum se sciá, că sunt plante carĭ mănâncă numai insecte, dar acum o nouă descoperire a D-rului Simms din Oxford, ne asigură, că planta cu băşică, anume: „Utricularia vulgaris« este în stare sĕ prindă pescĭ micĭ și sĕ-i omóre. Intr'unŭ borcanŭ cu pescĭ micĭ s'au prinsŭ și omorîtŭ de Utricularia, după o nouă esperienţă, mai multŭ de doispredece pescĭ în şése óre. Cei mai mulţĭ au fostŭ apucaţĭ de capŭ și în acestŭ casŭ capulŭ erá aşa de adêncŭ atrasŭ în băşică, încâtŭ botulŭ ajungea până la partea posterióră a băşicei. Ochii pescelui se vedéu clarŭ printre păreţii băşiceĭ. Rareorĭ se vede câte unŭ pesce apucatŭ de vêrfulŭ botului. Unŭ numĕrŭ însemnatŭ a fostŭ apucatŭ de códă, trei séu patru au fostŭ atraşĭ cu capulŭ și cu códa în douĕ băşicĭ învecinate.

—x—

Unŭ ursŭ flegmaticŭ. — La începutulŭ acestei lunĭ unŭ ursŭ umplu de grózá pe locuitorii din Tiflis. Fóia rusescă »Kaukas« scrie: »Unŭ episodŭ tragicŭ-comicŭ s'a întêmplatŭ aci în nóptea de 4 Iulie. Pe la 11 óre nóptea apăru unŭ ursŭ fórte mare. In oraşŭ se înprăştiá o mare panică. Agenţii poliţienescĭ începură a dá semnale prin fluere. Tóte prăvăliele se închiseră. Toţĭ fugéu speriaţĭ. In acestŭ timpŭ măreţulŭ ursŭ îşĭ continuă preumblarea sa pe strade murmurândŭ. Precum se vede, a voitŭ sĕ facă și o visită la Peski, dar se mirà vĕdêndŭ starea urîtă, în care se aflá aceea parte a oraşului, și se întórse nepăsĕtorŭ către aerulŭ curatŭ alŭ munţilorŭ patriei sale pe malulŭ dreptŭ alŭ rîului Kura și ajunse pe puntea Avlabar. Ursulŭ rĕsturnà aci vre o câteva şetre d'ale comercianţilorŭ de fructe și mâncà din ele o bună cantitate. De aci merse mai departe, ér trecĕtorii se ascundéu care unde putea. Se dice că în Sinjkoja dete unui Dvornicŭ, care dormiá o palmă aşa de puternică, în câtŭ ilŭ trezì din somnŭ. Pe la Antişaţkaja 10 poliţai cu săbii ilŭ atacară. Dér ursulŭ sĕ făcù nevĕdutŭ. Se începù o gónă în contra ursului; cânii fură lăsaţĭ liberĭ, ér ómenii eşiră cu lanterne. De o dată strigătulŭ »aci este« rĕsunà. Și într'adevĕrŭ, ursulŭ stetea pe o grămadă de gunoiŭ. Din tóte părţile se audiră împuşcăturĭ, dér ursulŭ nu se turburà de locŭ. Liniştitŭ îşĭ continuà preumblarea sa. La o nouă descărcătură ursulŭ se întórse cătră persecutorii sĕi.' Aceştia se retraseră, publiculŭ fugì unulŭ după altulŭ, și ursulŭ putù, fără sĕ fie turburatŭ, sĕ-şĭ continue calea până la o móră sub a căreia rótă se aşedà. Acum s'a începutŭ o adevĕrată înconjurare și bombardamentŭ, făcù pe inimicŭ sĕ cadă, însĕ nu la picióre le nĕvălitorilorŭ ci în apă. Unŭ omŭ inimosŭ scóse animalulŭ afară. Ursulŭ erá de susŭ până josŭ numai rănĭ. Lungimea lui erá de $2^1/_2$ archimĭ. Elŭ fù transportatŭ la Sciastok.

—x—

Celŭ mai bogatŭ arendaşŭ din lume. — Nicolae Auchorena, care a muritŭ nu de multŭ în Buenos-Ayres, a fostŭ póte celŭ mai bogatŭ arendaşŭ de pe faţa pămêntului. După mórtei s'a constatatŭ, că elŭ a avutŭ 1710 mile de pămêntŭ de aratŭ, 152,000 de vite cornute și 410,000 de oi. Afară de acestea a mai avutŭ în Buenos-Ayres mai multe case; întréga sa avere sa preţuitŭ la 40 de milióne. De lu tatălŭ-sĕu a moştenitŭ, sunt acum 30 de anĭ, patru milione de florinĭ.

—x—

Recensĕmêntulŭ locuitorilorŭ din Atena. — Resultatulŭ recensementului din Aprilŭ a. c. făcutŭ în capitala Greciei este surprindĕtorŭ. Suntŭ adecă acum în Atena întrégă, subînţelegêndu-se aicĭ și garnisóna de 6137 individĭ, 84,903 de suflete, va se dică cu 18,069 mai mulţĭ de câtŭ cândŭ cu recesementulŭ din urmă, adecă din 1879. S'au publicatŭ și datele cele din urmă, cincĭ recensemente, și aceste încă arată crescerea îmbucurătóre a numĕrului locuitorilorŭ din capitala grecéscă. Datele oficióse ale statisticei sunt următórele; In 1856 Atena a avutŭ 30,069 de locuitorĭ, în 1861: 41,298 în 1870: 44,510, și în 1879: 66,834. Aşadară de cândŭ cu primulŭ recensemêntŭ din Atena dela 1856 încóce, numĕrulŭ locuitorilorŭ s'a îmulţitŭ cu 58,834 adecă cu 180 de percente. Este interesantŭ că numĕrulŭ femeilorŭ în capitala grecéscă e surprindĕtorŭ de micŭ. După recensemêntulŭ din Aprile a. c. sunt în Atena 47,240 de bărbaţĭ și 37,660 de femei.

Decĭ dece mii de bărbaţĭ trebue séu sĕ rĕmână neînsuraţĭ séu sĕ-şĭ ia neveste din provinciă.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 11 Augustŭ st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.15	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	92.45	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Rentă de hârtiă 5%	89.20	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.40	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.30	Renta de hârtiă austriacă	81.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de arg. austr.	81.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.?0	Renta de aurŭ austr.	103.70
Bonurĭ rurale ungare	101.25	Losurile din 1860	135 30
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Acţiunile băncei austro-ungare	850.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.—	Act. băncei de creditŭ ung.	317.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Act. băncei de creditŭ austr.	314.50
Bonurĭ rurale transilvane	101 25	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.73
		Napoleon-d'orĭ	9.65½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.50
		Londra 10 Livres sterlinge	121.60

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 31 Iulie st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	93½	vênd.	94
Renta rom. amort. (5%)	»	95⅜	»	——
» convert. (6%)	»	97¼	»	98
Împr. oraş. Buc. (20 l.)	»	34¼	»	—.—
Credit fonc. rural (7%)	»	102¼	,	103
» „ „ (5%)	„	90½	„	92¼
» » urban (7%)	»	101¾	,	102
» » , (6%)	»	97½	»	98
» , » (5%)	»	87½	»	88
Banca naţională a României	,	1385	,	1400
Ac. de asig. Dacia-Rom.	,	345.½	,	349½
« » » Naţională	,	237½	»	—
Aurŭ	,	5·35.%	,	.—
Bancnote austriace contra aurŭ	,	2.07.	,	2.09

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 12 Augustŭ st. n. 1884.

Bancnote romănescĭ	Cump.	9.12	Vênd.	9.15
Argint romănesc	»	9.05	»	9.10
Napoleon-d'orĭ	»	9.62	»	9.65
Lire turcescĭ	»	10.88	»	10.92
Imperialĭ	»	9.85	»	9.87
Galbenĭ	»	5.64	»	5.67
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere complete din „Gazetă“ dela 1 Ianuariu a. c. se mai află.

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, carĭ au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe una jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprilie a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI.“

se potŭ face la **1** şi **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ	12 fl. v. a.
„ „ „ ½ „	6 „ „
„ „ „ ¼ „	3 „ „
Se acórdă abonamente şi lunare cu	1 „ „
Pentru România şi străinătate pe anŭ	36 francĭ
„ „ „ „ ½ „	18 „
„ „ „ „ ¼ „	9 „

Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonaţĭ sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea ḑiarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârḑiere.

Administraţiunea.

Tipografia Alexi Braşovŭ.